

*Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet
Leif Klingensjö
Avd för hälso- och sjukvårdspolitik
Margareta Liljeqvist*

Landstingsstyrelsen
Kommunstyrelsen
Invandrar/- & flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Individ/Familjeomsorg

Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Bakgrund

Riksdagen fattade den 11 december 2003 beslut om lag (SFS 2003:1210) om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting enligt regeringens proposition 2002/03:132. Beslutet innebär att det fr o m den 1 januari 2004 blir möjligt att bedriva finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

De Socsam-försök som bedrivits under den senaste tioårsperioden har tjänat som modell för den nu permanenta lagstiftningen om finansiell samordning. I den finansiella samordningen enligt Socsam har allmän försäkringskassa, kommun och landsting deltagit. Socsam-lagstiftningen upphörde den 31 december 2003 men de försök som pågick vid detta datum kan fortsätta enligt den gamla lagstiftningen dock längst t o m 31 december 2006 (SFS 2003:1217).

Nedan redovisas de viktigaste delarna i den nya lagstiftningen. För detaljer hänvisas till den bifogade lagtexten.

Målgrupp

Målgrupp för den finansiella samordningen är personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Insatserna ska syfta till att personerna uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete.

Samverkande parter

Finansiell samordning bygger på frivillighet. En allmän försäkringskassa, en länsarbetsnämnd, ett landsting och en eller flera kommuner får delta som samverkande parter. Dock måste alla fyra parter i form av försäkringskassa, länsarbetsnämnd, landsting och kommun delta för att finansiell samordning ska kunna komma till stånd.

Samverkansförbund

Verksamheten med finansiell samordning bedrivs av ett särskilt samordningsförbund i vilket de samverkande parterna är medlemmar. För ett samordningsförbund ska det finnas en förbundsordning som reglerar förbundets verksamhet. Förbundsordningen ska fastställas av förbundets medlemmar.

Styrelsen utövar beslutanderätten, förvaltningen och verkställigheten i samordningsförbundet. Varje förbundsmedlem ska vara representerad i styrelsen med minst en ledamot och en ersättare.

Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun- och landstingsfullmäktige, allmän försäkringskassas styrelse och av länsarbetsnämndens chef.

Medel för finansiell samordning

Den allmänna försäkringskassan ska bidra med hälften av medlen till den finansiella samordningen. Dessa medel täcker även länsarbetsnämndens del. Landstinget ska bidra med en fjärdedel och den eller de kommuner som deltar bidrar med en fjärdedel.

Enligt Riksdagens beslut i samband med statsbudgeten för 2004 får högst fem procent av de budgeterade utgifterna för sjukpenning användas för statens del i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet och övrig samverkan t ex frivillig samverkan enligt Frisam (proposition 1996/97:63 och proposition 2002/03:2).

Enligt propositionen (2002/03:132) är osäkerheten stor när det gäller frågan om statens kostnader för den finansiella samordningen. En kontrollstation bör därför införas efter de första fyra åren. Om det vid denna kontrollstation framkommer att kostnadsramarna inte håller eller att önskade effekter på individnivå inte uppnås ska systemet ses över.

Förebyggande verksamhet

Då propositionen behandlades i social- och socialförsäkringsutskotten uttalade utskotten betydelsen av sjukdomsförebyggande arbete och att det är viktigt att förebyggande åtgärder kan komma till stånd inom ramen för den finansiella samordningen (Socialförsäkringsutskottets betänkande 2003/04:SfU4). Riksdagen beslutade enligt utskottsbetänkandet.

Uppföljning och utvärdering

I propositionen betonas vikten av att den finansiella samordningen följs upp och utvärderas på både lokal och nationell nivå. Samverkansparterna får ansvaret för lokal uppföljning och utvärdering. Frågan om vilket organ som får motsvarande ansvar på central nivå bereds för närvarande i regeringskansliet.

Landstingsförbundets och Svenska Kommunförbundets kommentarer

Såsom framgått av de remissvar som Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet lämnat under den process som föregått lagstiftningen om finansiell samordning anser förbunden att både personkretsen och övriga villkor för den finansiella samverkan är för snävt utformade. Förbunden anser emellertid att nu när beslutet om lagstiftningen är fattat är det viktigt att använda sig av möjligheten till samverkan och genom praktiska erfarenheter vid uppföljningar visa vilka förändringar som bör göras.

Förbunden anser att det finns tveksamheter om de fem procenten av de budgeterade sjukpenningmedlen är tillräckliga för att bedriva en bra lokal verksamhet. Procentsatsen är emellertid inte lagstadgad utan fastställs genom ett årligt riksdagsbeslut. Medlen ska utifrån femprocentsregeln fördelas till regional nivå. På lokal nivå bör det vara möjligt att fördela en högre procentsats till vissa kommuner om det skulle finnas ett sådant behov och i situationer när alla kommuner i ett län inte är berörda av den finansiella samordningen.

Som tagits upp ovan har riksdagen uttalat att det är viktigt att ett förebyggande arbete kan göras inom ramen för den finansiella samordningen. En närmare beskrivning av vad detta kan innebära finns inte. Det torde därför enligt förbundens mening vara öppet för de samverkande parterna att göra sina egna tolkningar utifrån de förutsättningar och behov som råder lokalt.

Såsom framgår ovan får samordningsförbundet ansvar för uppföljning och utvärdering av det egna samverkansarbetet. Genom den fortlöpande uppföljningen har samordningsförbunden möjlighet att påvisa att olika slag av förändringar behöver komma till stånd. För en fungerande uppföljning krävs bra metoder. Regeringen har givit Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksförsäkringsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att utforma ett sektorsövergripande system för löpande uppföljning av resultaten av finansiell samordning. Systemet ska kunna ge en struktur för den lokala uppföljningen och stödja de lokala utvärderingarna. Även förbunden kommer att på ett aktivt sätt stödja det angelägna uppföljnings- och utvärderingsarbetet.

Nätverk

Den som är intresserad av att ingå i ett kommande nätverk för bildade samordningsförbund eller vill ha mer upplysningar under förberedelsestiden inför bildandet av samordningsförbund kan vända sig till Leif Klingensjö, tel 08 452 78 51 e-post leif.klingensjo@svekom.se eller juristen Anna Eklund, tel 08 452 75 52, e-post anna.eklund@svekom.se, Svenska Kommunförbundet eller Margareta Liljeqvist, tel 08 452 76 96, e-post margareta.liljeqvist@lf.se eller juristen Ulla Lönnqvist Endre, tel 08-452 76 52, e-post, ule@lf.se.

Skriften Samordning – nya möjligheter inom välfärdsområdet

Förbunden håller på att utarbeta en skrift om finansiell samordning och gemensam nämnd. Den beskriver även andra samordningsformer liksom erfarenheter av samarbete. Skriften planeras vara färdig under våren.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

LANDSTINGSFÖRBUNDET

Avd för hälso- och sjukvårdspolitik

Britta Rundström

Ellen Hyttsten

Bilaga
Lagtext